BÀI GIẢNG: GIỚI THIỆU CHUNG VỀ VĂN NGHỊ LUẬN
CHUYÊN ĐỀ: CÔNG THỨC VIẾT NGHỊ LUẬN XÃ HỘI
MÔN: NGỮ VĂN
GIÁO VIÊN: TRẦN HƯƠNG GIANG

MỤC TIÊU

✓ *HS nắm được kiến thức chung về nghị luận xã hội*

I. TÌM HIỂU CHUNG

1 Nghị luận xã hội là gì?

Ý kiến của tôi là.....	Lí lẽ
	Bằng chứng
	Thuyết phục mọi người

2 Các yếu tố của một văn bản nghị luận

- Luận đề: Vấn đề được mang ra để bàn luận trong văn bản

(VD: Vấn đề ô nhiễm môi trường, giá trị của tình yêu thương,...)

- Ý kiến, quan điểm:

Đồng tình/phản đối

Đánh giá, nhận định về vấn đề đó

(VD: Vấn đề ô nhiễm môi trường đang vô cùng nhức nhối, tình yêu thương có ý nghĩa quan trọng,...)

- Lí lẽ:

Là những lí do, nhận xét, đánh giá mang tính chủ quan của người viết.

VD:

- Yêu thương, đùm bọc lẫn nhau là một truyền thống của dân tộc ta.
- Ô nhiễm môi trường, trước hết, ảnh hưởng tiêu cực đến chính bản thân con người.

- Bằng chứng: Là những sự việc, con người, sự kiện,... có thật trong cuộc sống.

3 Các dạng nghị luận xã hội

- Nghị luận xã hội về một vấn đề hiện tượng đời sống
- Nghị luận xã hội về một tư tưởng đạo lí
- Nghị luận xã hội về một ý kiến, nhận định

a. Nghị luận về một tư tưởng đạo lí

- Từ đoạn trích trên, kết hợp với hiểu biết xã hội. Em hãy viết một đoạn văn có độ dài khoảng 2/3 trang giấy thi nêu suy nghĩ của mình về vai trò của đức tính khiêm tốn trong cuộc sống.

⟶ Vấn đề nghị luận: vai trò của đức tính khiêm tốn.

⟶ Dấu hiệu nhận biết: sau từ "về"

Dàn bài gợi ý

- ❖ Mở bài: Dẫn dắt nêu vấn đề nghị luận + quan điểm của bản thân
- ❖ Thân bài:

- Giải thích
- Biểu hiện
- Bàn luận: đưa ra các lí lẽ và dẫn chứng để chứng minh.
- Mở rộng vấn đề
- Liên hệ bản thân: bài học nhận thức + hành động

- ❖ Kết bài: Khẳng định lại quan điểm

- ❖ Mở bài: Sự chủ động của mỗi người trong cuộc sống là vô cùng quan trọng.
- ❖ Thân bài

- Giải thích: Chủ động là tự mình hành động, không bị chi phối bởi hoàn cảnh hoặc người khác
- Biểu hiện:

+ Biết sắp xếp công việc, cuộc sống hợp lí, khoa học

+ Dự đoán trước những tình huống có thể xảy ra và cách phòng tránh

- Bàn luận:

+ Bình tĩnh, tự tin chủ động giải quyết các tình huống trong cuộc sống sẽ tạo ra được nhiều cơ hội cho mình.

+ Là cơ sở để trau dồi, bồi dưỡng các phẩm chất khác: trách nhiệm, tự giác,...

+ Làm chủ bản thân, làm chủ số phận.

+ Góp phần giúp đất nước phát triển.

- Mở rộng vấn đề:

+ Chủ động không có nghĩa là liều lĩnh, làm liều

+ Phê phán những người lười biếng, sống dựa dẫm

- Liên hệ bản thân:

+ Nhận thức ý nghĩa của sự chủ động trong cuộc sống

+ Xây dựng cho mình một kế hoạch bao gồm ngắn hạn và dài hạn, suy nghĩ hệ quả sẽ xảy ra trước mỗi quyết định để có những hành động đúng đắn,...

- ❖ Kết bài: Khẳng định sự chủ động là chìa khóa quan trọng để chúng ta đi đến thành công.

b. Nghị luận về một hiện tượng đời sống

Từ đoạn ngữ liệu trên, em hãy viết đoạn văn khoảng 2/3 trang giấy thi trình bày suy nghĩ của em về việc sử dụng mạng xã hội của giới trẻ ngày nay.

⟶ Vấn đề nghị luận: việc sử dụng mạng xã hội của giới trẻ ngày nay

⟶ Dấu hiệu nhận biết: từ "ngày nay"

❖ Mở bài: Giới thiệu vấn đề nghị luận + quan điểm bản thân

❖ Thân bài

a. Giải thích, thực trạng

b. Nguyên nhân (Chủ quan + Khách quan)

c. Tác hại (hoặc ý nghĩa)

d. Giải pháp/Cách phát huy

e. Mở rộng vấn đề/Trao đổi ý kiến trái chiều

f. Liên hệ bản thân: Nhận thức + Hành động

❖ Kết bài: Khẳng định lại vấn đề

❖ Mở bài: Việc sử dụng mạng xã hội vừa mang lại nhiều giá trị nhưng cũng là con dao hai lưỡi

❖ Thân bài:

- Giải thích: Mạng xã hội là các nền tảng trực tuyến cho phép người dùng kết nối, giao tiếp, chia sẻ thông tin, hình ảnh, video và tương tác với nhau qua Internet. Đây là một phần không thể thiếu trong đời sống hiện đại.

- Thực trạng: Vô cùng phổ biến, nhà nhà sử dụng mạng xã hội, con người thuận tiện sử dụng mạng xã hội ở bát cứ đâu: facebook, zalo, instagram,... Sử dụng nhiều nhất là giới trẻ.

- Nguyên nhân:

+ Chủ quan:

- Nhu cầu giao tiếp, khẳng định bản thân
- Tìm kiếm kiến thức, thông tin
- Không biết sắp xếp thời gian hợp lí, thiếu bản lĩnh, hay trì hoãn

+ Khách quan:

- Công nghệ thông tin phát triển
- Cha mẹ, nhà trường ít quan tâm

- Kết quả:

+ Tích cực:

- Kết bạn, cập nhật thông tin và tri thức
- Học tập
- Giải trí, thư giãn

+ Tiêu cực:

- Lãng phí thời gian
- Mất kết nối ở đời thực
- Ảnh hưởng sức khỏe

- ....

- Giải pháp:

+ Mỗi người cần nhận ra lợi ích và tác hại của mạng xã hội

+ Tự giới hạn thời gian sử dụng cho bản thân

+ Tích cực tham gia các hoạt động ngoài trời, ngoài đời thực

+ Cha mẹ quan tâm con cái

+ Nhà trường tổ chức các buổi dã ngoại, học tập ngoài thiên nhiên...

- Mở rộng vấn đề/Trao đổi với ý kiến trái chiều: Có người khẳng định mạng xã hội tốt, ta không phản đối nhưng tốt là khi chúng ta biết các sử dụng nó.

- Liên hệ bản thân

❖ Kết bài: Khẳng định lại vấn đề

c. Nghị luận về một ý kiến nhận định

"Những thách thức trong cuộc sống là để làm vững mạnh thêm niềm tin của chúng ta. Chúng không phải để vùi dập chúng ta" (NickVujicic)

Anh/chị hãy trình bày suy nghĩ về câu nói trên của Nick Vujicic

⟶ Vấn đề nghị luận: câu nói của Nick Vujicic (vai trò của những thách thức trong cuộc sống)

⟶ Dấu hiệu nhận biết: ý kiến được đặt trong dấu "."

- Mở bài: Dẫn dắt ý kiến/nhận định + quan điểm (đồng tình/phản đối)

- Thân bài:

+ Giải thích: từ khóa → cả câu (lưu ý khi đưa ra ý cả câu cần khẳng định ý kiến đề cao giá trị của cái gì? Khuyên nhủ điều gì?)

+ Bản luận: tại sao đồng tình/phản đối

+ Mở rộng vấn đề

- Phê phán
- Ý kiến có đúng hoàn toàn? Có cần bổ sung, lưu ý điều gì?...

+ Liên hệ bản thân: nhận thức + hành động

- Kết bài: Khẳng định lại quan điểm và vấn đề

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 2/3 trang) trình bày suy nghĩ của em về quan điểm: *Bạn chỉ thật sự "sống" khi dũng cảm dấn thân và cống hiến hết mình.*

- Giải thích:

+ Thật sự "sống": sống có ý nghĩa, đem lại giá trị cho chính mình và cộng đồng.

+ "Dũng cảm dấn thân": dám xông pha, hành động vì mục tiêu của bản thân hoặc lí tưởng cao đẹp

+ "Cống hiến hết mình": Đóng góp công sức, giá trị của bản thân đối với xã hội.

→ Câu nói đề cao sự dũng cảm hành động và dám đối mặt, dám chấp nhận thử thách và đem tài năng, sức lực, trí tuệ của bản thân để nỗ lực vì quyền lợi và sự phát triển chung

- Bàn luận vấn đề: vì sao ta chỉ thực sự sống khi dũng cảm dấn thân và cống hiến hết mình?

+ Con người chỉ có một lần để sống.

+ Chỉ có bắt tay hành động, tham gia hết mình, hòa nhập và cống hiến con người mới nhận được những cơ hội, mới hiểu những khó khăn gian khổ cũng như niềm vui hạnh phúc khi đón nhận thành quả → hiểu được ý nghĩa giá trị cuộc sống, gắn kết với mọi người, tích luỹ kinh nghiệm, rút ra bài học cho cuộc sống,…

+ Nếu khoanh tay đứng nhìn, ở bên ngoài cuộc thì con người để thời gian trôi qua vô ích, không bao giờ tạo ra giá trị hay vượt qua giới hạn của bản thân, không bao giờ có cảm giác đánh đổi vất vả gian lao để gặt hái niềm vui và hạnh phúc… → sống mờ nhạt vô nghĩa.

- Mở rộng vấn đề và liên hệ bản thân.

+ Phê phán những người sống hời hợt, thiếu quyết đoán, không dám dũng cảm đối diện và vượt qua thử thách.

+ Dấn thân không có nghĩa là liều lĩnh, cống hiến hết mình không có nghĩa là không biết hưởng thụ.

+ Liên hệ bản thân: Cần dũng cảm hành động để sống không phải hối tiếc, học tập hết mình để đạt được thành quả như mong muốn,…